

Eleanor bere bi ahizpekin, Karl Marx aitarekin eta Friedrich Engels «bigarren aitarekin». GAUR8

Belgika berriz ere

Aitor Etxebarria

N-VA alderdi liberal eta independentistak Belgikako

2010eko hauteskunde federalak irabazi zituen, lehengo aldiz bere historian bozen %17 lortuz. 2003an aurkeztu zen lehenengoz, bozen %3,06 lortuz. Kontuan hartu beharra dago portzentajeak Belgikako populazio osoaren arabera izanagatik bozka sistema banatuta dagoela; Flandrian alderdi flandriarrak bakarrik bozka daitezke eta Valonian valoniarrek.

Belgikako gobernu osatzeko araudi zorrotz eta konplexua dago, bi eremu nagusietako gehiengo egon behar da gobernu akordioan ordezkaturik. Belgikako politika kontsensuan dago oinarrituta; beraz, aldaketa gutxi gobernu batetik bestera. Baina kontsensu horretatik kanpo, eremu horietako baten (Flandria) independentzia aldarrikatzen duen alderdia estatu mailan garaile irten denean zaila edo ezinezkoa izan da kontsensua bilatzea. Orain arte behintzat. Are gehiago hauteskunde kanpaina estatuen erreforma sakon batean oinarritu duenean, independentzia gerorako utziz baina estatua federaziotik konfederaziora igarotzeko eskatuz.

2010ean 541 egun pasa ziren gobernu akordioa lortu arte, eta akordio horrek N-VA kanpo utzi zuen. Ekaineko hauteskundeetan N-VAk emaitzak hobetu ditu bozen %20a iritsiz eta berriz ere Belgikako alderdi bozkatuena bilakatu. Eta berriz ere 2010eko egoera berdina errepikatzen ari da. Oso zaila izango da N-VA barne duen gobernu akordio bat erdiestea, baina zaila izango da era berean N-VA berriz ere kanpo uztea, zailagoa oraindik Flandriako gobernuan CD&V alderdiarekin baldin badago. Ez dago batere argi gertatuko dena; baten bati aditu diodan bezala, Belgikan surrealismoa asmatu zen eta politikan oso txertatuta dago. Hala ere, Suitzaren bidea baino, Txekoslovakiarena hartuko duela pentsatzen dut. •

maten zituen; euren artean lehia egitera. Egin-dako grebek arrakasta izan zuten, kargamentua moilan pilatzen zen-eta. Enpresariak langileen eskakizunei jaramon egin zieten azkenean.

Bere ospea lagun, Eleanor Marxek batetik eta bestetik deiak jasotzen zituen, tokian tokiko langileak lan eskubideen gainean hezteko. Britainia Handitik ez ezik, Europako beste lurralde batzuetatik ere hots egiten zioten, baita Ozeanoa Atlantikoaren bestaldetik ere.

Bidaia haietako batean hitzaldi jendetsua eskaini zuen AEBetan. 25.000 lagunengatik aurrean hitz egin zuen Chicagon eta garaiko egunkariak ere arreta jarri zuten berarengan. 1886ko uda zen eta gerora Maiatzaren Lehena Langileen Nazioarteko Eguna bihurtzea ekarriko zuten Chicagoko gertaerak igaro berri ziren. Honako mezua helarazi zion Eleanorrek bildutako jendetzari: «Masei hiru lehergailu botako dizkiegu: jakinmina, hezkuntza eta antolakuntza».

Hitzaldi hartan bertan, sozialismoari egiten zitzaizkion hainbat kritika gaitzetsi zituen. Txalaparta argitaletxeak «Eleanor Marx, hija de Karl» liburuan argitaratutako laburpen batean jaso bezala, honakoa adierazi zuen: «Sozialistok ez dugula legerik eta ordenarik nahi aurpegiratu diguzue. Guk nahi ez duguna egun ordena dela esaten dutena da, ordena eza delako (...). Milioiak dituzten gizonak eta gosez hiltzen diren gizonak daude; milioiak dituzten emakumeak eta gosearen eta prostituzioaren artean aukera egin behar duten milioika emakume daude». Legeaz ere mintzatu zen: «Guk legea nahi dugu, baina emakume eta gizon guztientzat justua den legea».

Borroka guztiotan feminismoaren presentzia ezinbestekoa zen Eleanorrentzat. «Auzi feminista» idatzian argi utzi nahi izan zuen berdintasun ezaren oinarrian ekonomia zegoela. Bere ideiek aurkakotasun handia topatu zuten, bai sindikatuen aldetik, bai eta emakumezko eta gizonezko pentsalarien aldetik ere. Marx gazteari, ordea, ez zitzaizkion teoria eta pentsamendu handiak interesatzen: ideiak, jarrerak eta ekintzak errealtatean oinarritzen zituen, batean eta bestean ikusten zituen egoeretan.

BIZITZA PERTSONAL ILUNA

Bizitza pertsonalean argitasunak baino iluntasunak bizi izan zituen gehiago Eleanor Marxek. Gaztea zela Olivier Lissagaray kazetariarekin maitemindu zen, baina aita bien arteko harremana erabat gaitzetsi zuen. Ezkutuan elkar ikusten jarraitu zutela esan izan da, harik eta euren arteko maitasuna amaitu zen arte.

Urte batzuk geroago ezagutu zuen Edward Aveling. Antza, ezkondu zegoela esan zion Marx eta horregatik bikotean bizi izan ziren ezkondu gabe. Emakumezalea izatearen eta dirua alperrik xahutzearen fama zuen. Gerora, ezkutuan aktore batekin ezkondu zen eta gertaera hark erabat txikitu zuen Eleanor. Avelingen alde egin zuen testamentua aldatu eta zianuroa hartuta hil zen 43 urte baino ez zituela. Ondoren, baina, Avelingek egindako kodiziloa hautsi eta Engelsek Eleanorri sozialismoaren aldeko borrokan jarrai zezaun utzitako dirua ere beretzat hartu zuela jakin zen. Eleanorren heriotzaren gainera iritzi eta usteak askotarikoak izan dira beti.